Wiesław Gołas nie żyje. Był aktorem klasy światowej, w USA dostałby Oscara

FILM 09.09.2021, 12:15

Wiesław Gołas

Jacek Szczerba

83

CZTEREJ PANCERNI I PIES

WIESŁAW GOŁAS

Czereśniak z "Czterech pancernych i psa", tytułowy "Ogniomistrz Kaleń", gwiazdor Kabaretu Starszych Panów i kabaretu Dudek. W czwartek w wieku 90 lat zmarł Wiesław Gołas.

9 października skończyłby 91 lat. Od dawna chorował, w ubiegłym roku przeszedł udar. Miał problemy z poruszaniem się i prawie nie wychodził z domu. W ubiegłym tygodniu przeszedł drugi udar.

Kojarzono go z rolami komediowymi, ale potrafił zagrać wszystko. Przy okazji jego 75-lecia Gustaw Holoubek powiedział: – Kreowany na komika, jest w gruncie rzeczy o wiele głębszym aktorem niż wskazuje to, co dane mu było zagrać.

Zmarł Wiesław Gołas

ZAPISZ NA PÓŹNIEJ

Co na to sam Gołas? – Gucio Holoubek mówił, że łatwiej jest dosmucać niż rozśmieszać. Zawsze przychodziło mi to łatwo, i w życiu, i w teatrze – mówił w rozmowie z "Wyborczą".

REKLAMA

AD

DIGNITAS
1000 DRONES for Ukraine
Help Defenders of Ukraine

Do legendy warszawskiej PWST przeszła odpowiedź, jakiej Gołas udzielił, gdy poproszono go, żeby zagrał ołówek: „Zwykły, czy kopiowy?". Szkołę na Miodowej skończył w 1954 r., jako ulubieniec profesora Aleksandra Zelwerowicza.

Wiesław Gołas - rola na Oscara

Mówił, że ma kłopoty z nauczeniem się dużych ról, ale gdy już je przyswoił, znał je „na blachę". W filmie jego specjalnością było jednak opracowywanie fragmentów właściwie pantomimicznych, które znakomicie charakteryzowały graną przez niego postać.

Włodzimierz Press: Jeśli coś w życiu dobrze zagrałem, to ze strachu przed kompromitacją

ZAPISZ NA PÓŹNIEJ

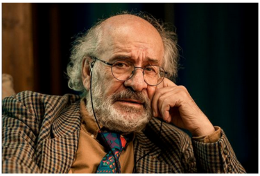

W czołówce drugiej serii „Czterech pancernych i psa" (1968-72) Konrada Nałęckiego, gdy kamera zagląda do wnętrza czołgu, by przedstawić bohaterów, kierowca-mechanik Grigorij (Włodzimierz Press) podkręca wąsa i wskazuje na siedzącego obok Czereśniaka, który bawi się karabinem maszynowym, udając, że z niego strzela. Gdy Czereśniak uświadamia sobie, że „został podejrzany", wstydzi się i poprawiaja opadający mu na oczy hełmofon.

W jednym z odcinków pochodzący ze wsi Tomasz znajduje stos niemieckich książek obwiązanych sznurkiem - książki zostawia, jako go nieinteresujące, ale sznurek zabiera. Znakomity był w scenach dwójkowych z Tadeuszem Fijewskim grającym jego ojca, choćby gdy musieli jechać na jednym rowerze, i z Gustlikiem - Franciszkiem Pieczką - któremu pomaga, choć byli wcześniej pokłóceni, przygotować się do wspólnego rozrzucania ziarna w scenie siewu.

REKLAMA

AD

UNITED24 MEDIA
How Ukraine Revolutionized Its Defense Industry in 1,000 Days of War

To jego z załogi „Rudego" najbardziej lubił Trymer, owczarek niemiecki, grający Szarika.

Tomuś Czereśniak gra na harmos...

Obejrzyj w YouTube

Newsletter
Oglądamy, słuchamy, czytamy

Mocna dawka kultury: o filmach, serialach, książkach, sztukach teatralnych i koncertach.

Administratorem danych osobowych podanych przy zapisaniu się na newsletter jest Wyborcza sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie... Więcej
Regulamin Usługi Newsletterów

edkubika@gmail.com

ZAPISZ MNIE →

Zobacz przykładowy newsletter

Gdy w „Prawie i pięści" (1964) Jerzego Hoffmana i Edwarda Skórzewskiego jako jeden z bandy szabrowników przedstawia się bohaterowi (Holoubek), mówiąc swoje nazwisko - „Smółka" - akurat gryzie bułkę. Genialnie zagrał tu Smółkę pijanego, który, przekonany przez Holoubka, krzyczy, że nie wolno rabować poniemieckiego miasteczka. Za tę drugoplanową rolę w Ameryce dostałby Oscara. U Hoffmana był także hetmanem Czarnieckim w „Potopie" (1973).

Wiesław Gołas w teatrze. Papkin nade wszystko

W 1958 r. zagrał Gila w „Paradach" Jana Potockiego w reżyserii Ewy Bonackiej. Gdy rok później Teatr Dramatyczny był z tym przedstawieniem w paryskim Teatrze Narodów, zachwycona prasa francuska pisała o nim: „jeden z aktorów jest po prostu sensacyjny i umie wszystko: grać komedię – oczywiście, ale także śpiewać, tańczyć, grać pantomimę i pojedynkować się [na szable z Wojciechem Pokorą] tak, jak nikt się na naszych scenach nie pojedynkuje". Recenzje z paryskich występów Gołas trzymał w domu na pamiątkę.

Kabaret Starszych Panów - Wiesła...
Obejrzyj w YouTube

Za swą najważniejszą rolę teatralną uważał jednak Papkina („W tej roli zawarty jest cały nasz zawód" – mówił), którego zagrał trzykrotnie - w Jeleniej Górze (1954), u Holoubka w Dramatycznym (1970) i u Dejmka w Polskim - w latach 80. w sumie ponad 300 razy. Holoubek powiedział, że po Papkinie Gołasa lepszego już w życiu nie widział. Gdy Dejmek angażował Gołasa, ostrzegł go, że dostaje trudne zadanie, bo wcześniej Papkina grał u niego Tadeusz Łomnicki. Gołas nie tylko pokazał mu, jaki będzie jego Papkin, ale też „odtworzył" Papkina Łomnickiego, choć nigdy Łomnickiego w tej roli nie oglądał.

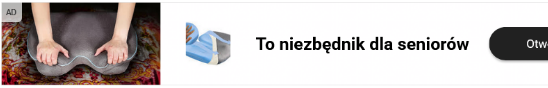
REKLAMA

AD

To niezbędnik dla seniorów

Otw

Będąc na festiwalu w Cannes z filmem Stanisława Jędryki „Dom bez okien" (1962) - w którym zagrał cyrkowego klauna - idąc ulicą z Jędryką, Elżbietą Czyżewską i Tadeuszem Konwickim, „mówił głośno po francusku", choć nie znał tego języka. Przechodzący obok Francuzi przystawali zafascynowani melodyką jego francuszczyzny, z której, niestety, nic nie rozumieli. Wtedy Polacy wyjaśniali im, że Gołas „mówi po starofrancusku".

Poczciwina i morderca

Był tytułowym bohaterem pierwszego polskiego serialu kryminalnego „Kapitan Sowa na tropie" (1965), ale po ośmiu odcinkach, razem z Michałem Szewczykiem grającym jego asystenta Albina, przekonali reżysera Stanisława Bareję, że scenariusze są marne, więc lepiej rzecz zakończyć. Cztery lata wcześniej był u Barei kapitanem milicji - Prokoszem - w „Dotknięciu nocy".

Mortadela raz - Kapitan Sowa na t...
TVP 1
Obejrzyj w YouTube

Dbał o różnorodność wybieranych ról. Częściej był poczciwcem, jak ogniomistrz Kaleń biorący udział w powojennych walkach w Bieszczadach, tyle że w tym przypadku poczciwcem bohaterskim, ginącym w finale. Na planie wykorzystał swe znakomite przygotowanie fizyczne, m.in. biegając prawie nago po śniegu. Poczciwy był również jako Chudy należący do brygady robotników budujących wielką zaporę wodną w „Chudym i innych" (1966) Henryka Kluby. A także jako kierowca Marianek Szyguła w serialu „Droga" (1973) Sylwestra Chęcińskiego, który pomaga innym w rozwiązywaniu życiowych problemów i tylko o własne życie zadbać nie potrafi. Na planie Gołas prowadził ciężarówkę, choć nie miał prawa jazdy.

REKLAMA

AD
OCEANIA
CRUISES®
Preisgekrönte
REISEROUTEN
Die Feinste
KÜCHE AUF SEE®
KREUZF
ANSE

Dla równowagi jako niemiecki żołnierz gwałcił Barbarę Krafftównę w „Jak być kochaną" (1962) Wojciecha Hasa. U Hasa był też groteskowo nieprzyjemnym baronem Krzeszowskim w „Lalce" (1968). W roli wstrętnego Marcysia pojawił się w bieszczadzkim „westernie" „Rancho Texas" (1958) Wadima Berestowskiego, a w „Kazimierzu Wielkim" (1975) Ewy i Czesława Petelskich jako wojewoda poznański Maciej Borkowic seryjnie podrzynał ludzkie gardła – pogrzebano go tam żywcem w podziemnym lochu.

Dwoistość jego kreacji filmowych najlepiej oddają role u Jerzego Gruzy. W „Dzięciole" (1970) był Stefanem Waldkiem, pracownikiem Supersamu uwielbiającym słuchać ptaków, który, terroryzowany przez żonę (Alina Janowska) trenującą strzelanie, podczas jej nieobecności próbuje podrywać inne kobiety. Za to w „Nocy poślubnej w biały dzień" (1982, premiera 1996), jako zacięty chłop Biernacki, próbował przekupić grupę geometrów, nie chcąc, żeby wytyczana przez nich droga przechodziła przez jego grunty.

Film niedostępny

Ten film jest niedostępny

Świetnie pracowało mu się z Elżbietą Czyżewską u Barei - najpierw w rolach drugoplanowych, później w głównych. W „Mężu swojej żony" (1960) jako nieśmiały bokser Józef Ciapuła podrywał Renatę, córkę profesora Trębskiego (Czyżewska). Zaś w „Żonie dla Australijczyka" (1963) był Robertem, Polakiem z Australii, który wybiera sobie na żonę Hankę z Zespołu „Mazowsze" (Czyżewska).

Żartowniś po przejściach na gestapo

Pochodził z Kielc, z rodziny przedwojennego wojskowego. W czasie wojny należał do Szarych Szeregów, uczestniczył m.in. w akcjach zdobywania broni. Schwytany przez Niemców pod koniec 1944 r., był przez nich torturowany. Gestapo trzymało go w tej samej celi, w której wcześniej trzymało jego ojca. Ojca Niemcy zabili.

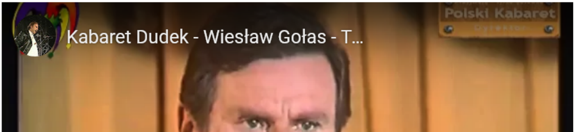
Kabaret Dudek - Wiesław Gołas - T...
Polski Kabaret

Obejrzyj w YouTube

Smutne doświadczenia młodości nie pozbawiły go poczucia humoru.

"Nie bądź pan rura i nie pękaj pan". Jak Kobuszewski rozśmieszał w Dudku

ZAPISZ NA PÓŹNIEJ

A także występował w znakomitych skeczach, choćby „Ucz się Jasiu", z Janem Kobuszewskim i z Wiesławem Michnikowskim, czy „Karolkowa" z Michnikowskim, w którym świetnie zagrał homoseksualistę domagającego się zamiany mieszkania.

A w Kabarecie Starszych Panów śpiewał m.in. „Upiornego twista" i „No, co ja ci zrobiłem".

K
A Kabaret Dudek - Karolkowa

Obejrzyj w YouTube

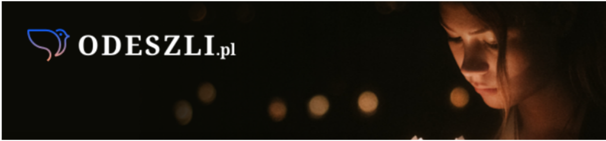Córka - Agnieszka Gołas-Ners - wydała z jego pomocą książkę o nim - „Na Gołasa" (2008). Był też bohaterem dokumentu „Gołas absolutnie!" (2016, do zobaczenia na VOD TVP), gdyż - „Absolutnie" to ulubione powiedzenie Marianka z serialu „Droga".